Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Platforma PGEDU+: Rozwój kwalifikacji i kompetencji osób dorosłych

Wysokotemperaturowe ogniwa paliwowe i elektrolizery – właściwości elektryczne ogniw

Prof. dr hab. inż. Piotr Jasiński

Gdańsk 2026

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021 - 2027

POLITECHNIKA GDAŃSKA

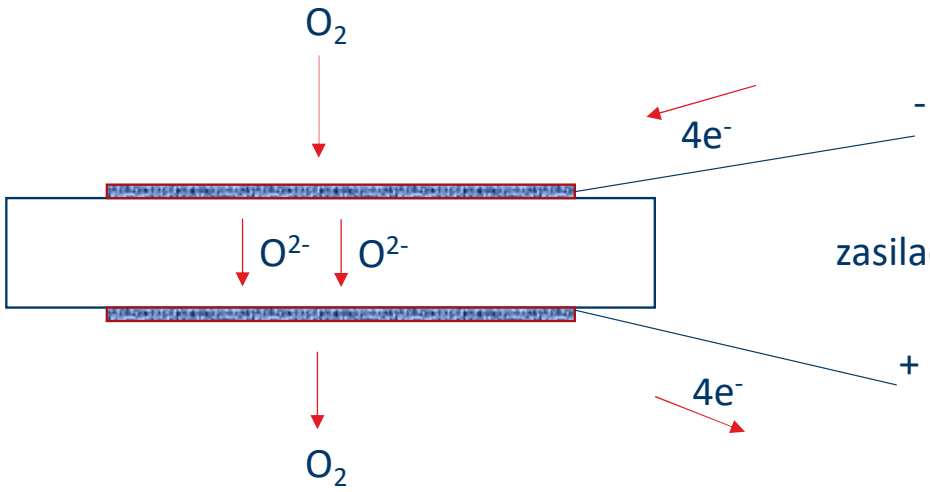
Zużycie energii stosu dla różnych typów elektrolizerów

Elektrolizer	Alkaliczny	PEM	AEM	SOEC
Zużycie energii stosu (DC) (kWh/kg H_2)	47-66	47-66	51-66	34

POLITECHNIKA GDAŃSKA

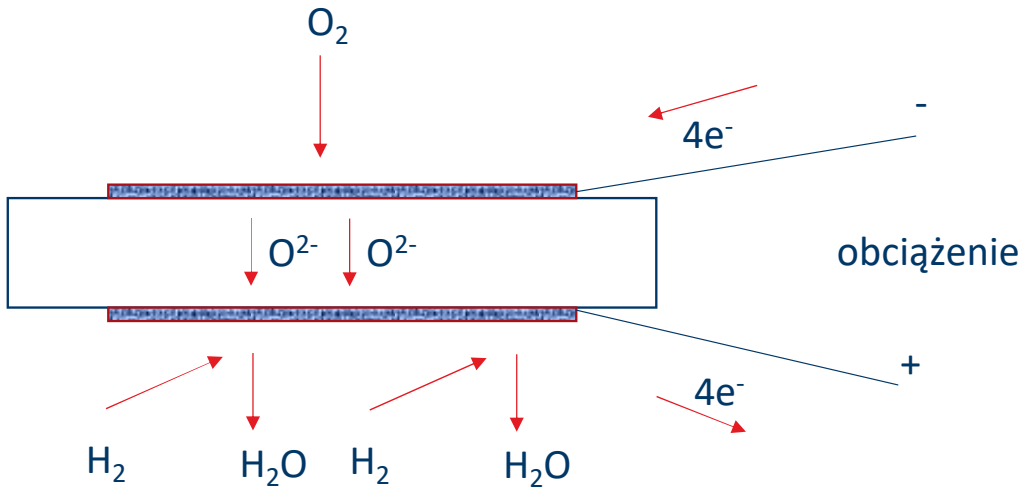
Mechanizm konwersji energii

$O_2+4e^- \rightarrow 2O^{2-}$ lub $2H_2O+4e^- \rightarrow 2O^{2-}+2H_2$

$O_2+4e^- \leftarrow 2O^{2-}$

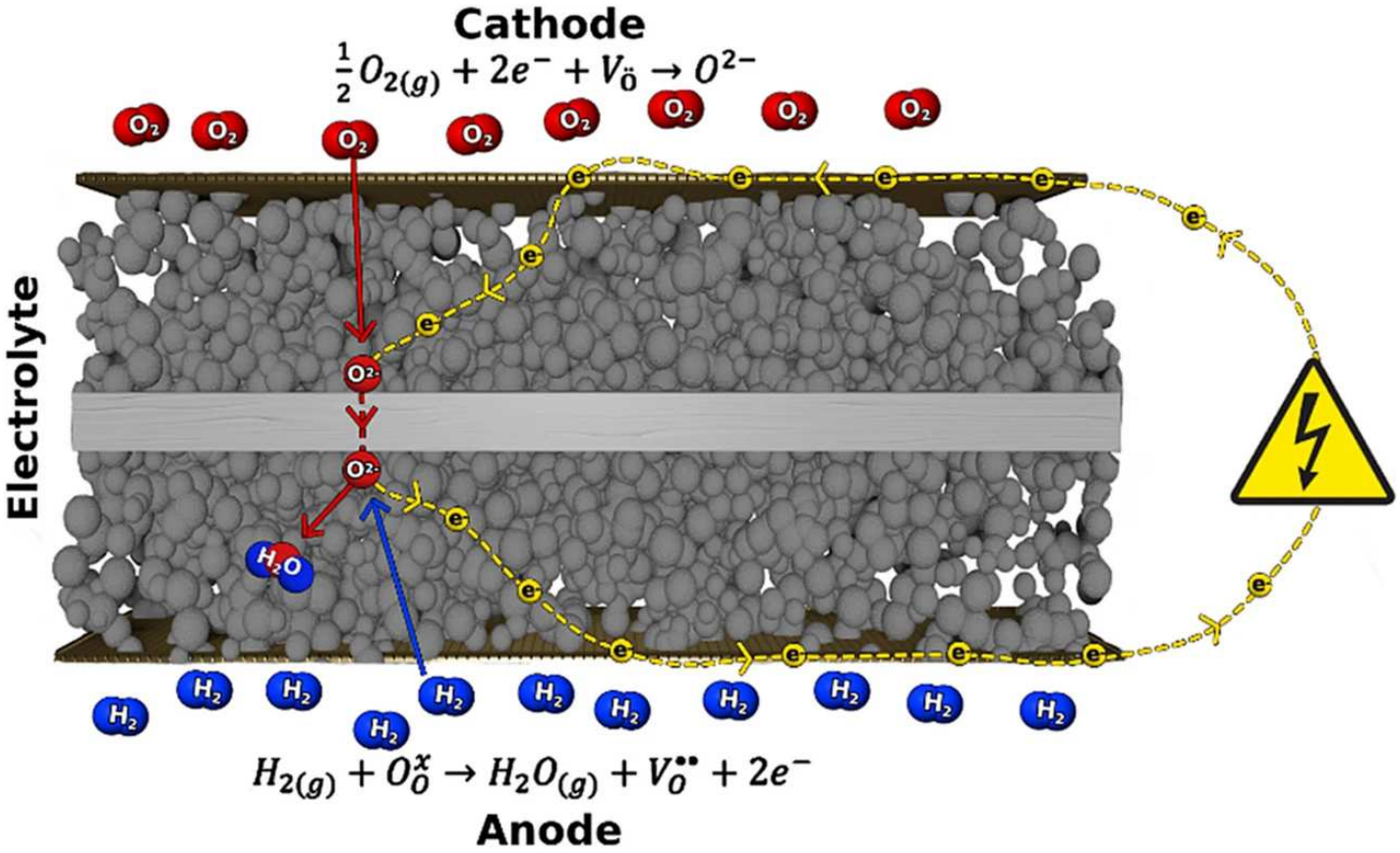
$O_2+4e^- \rightarrow 2O^{2-}$

$2H_2O+4e^- \leftarrow 2O^{2-}+2H_2$

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Tlenkowe ogniwo paliwowe / tlenkowy elektrolizer

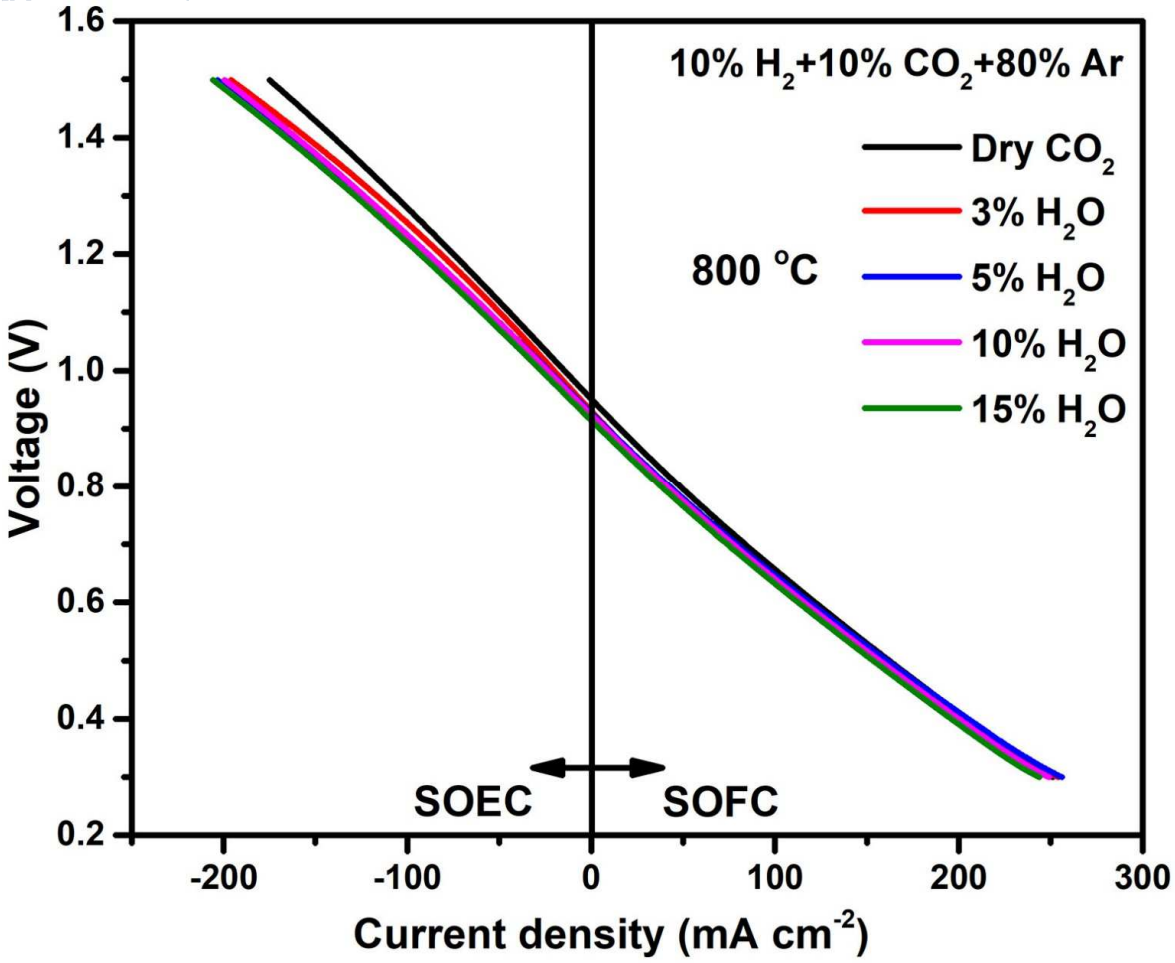

Wymagania elektryczne dla ogniwa o powierzchni 1 cm^2 – min. 0,3 Ω w temperaturze pracy

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

POLITECHNIKA GDAŃSKA

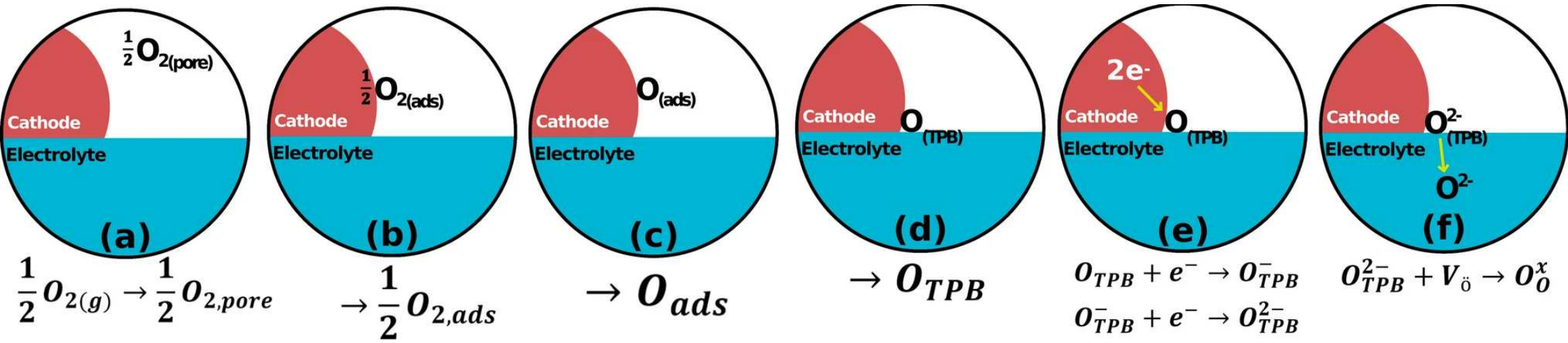
Typowe charakterystyki

$$R = R_{elektrolitu} + R_{katody} + R_{anody}$$

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Etapy reakcji redukcji tlenu w trybie ogniwa paliwowego

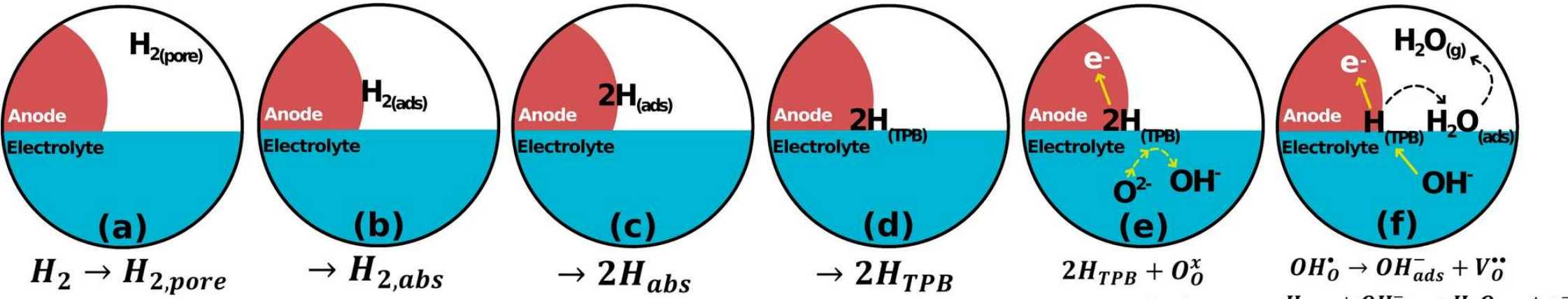

Mechanizm redukcji tlenu w elektronicznie przewodzących katodach dla SOFC:
a - dyfuzja O2 do porów katody,
b - adsorpcja O2 na powierzchni katody,
c - dysocjacja zaadsorbowanego O2,
d - dyfuzja O do TPB,
e - transfer elektronów
f - transfer jonów tlenu do wakansji w przewodniku jonowym

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Etapy reakcji utleniania wodoru w trybie ogniwa paliwowego

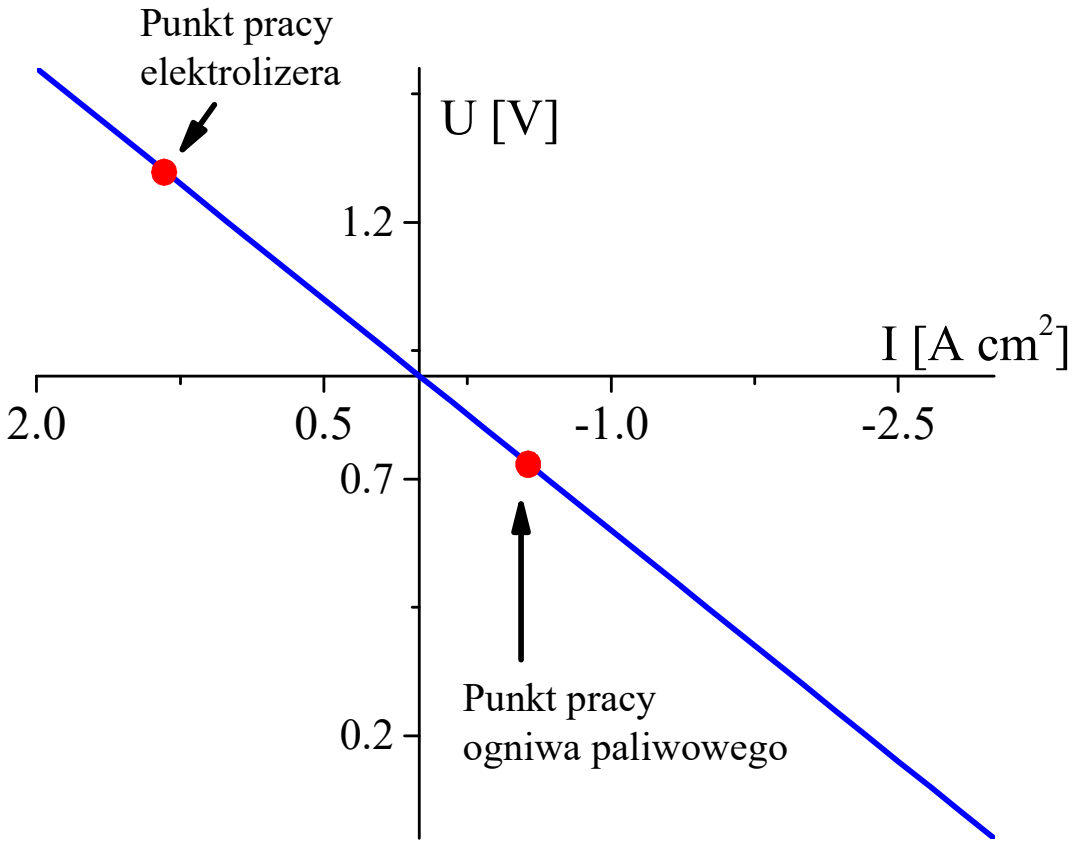

Mechanizm utleniania wodoru dla czysto elektronicznie przewodzącej anody w SOFC.
a - dyfuzja H_2 do porów anody,
b - adsorpcja H_2 na powierzchni anody,
c - dysocjacja H_2,
d - dyfuzja H do obszaru styku 3 faz (TPB) anody,
e - utlenianie jednego H w TPB anody,
f - adsorpcja OH^- na powierzchni przewodzącej jony, a następnie utlenianie drugiego H i uwalnianie pary wodnej z TPB.

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

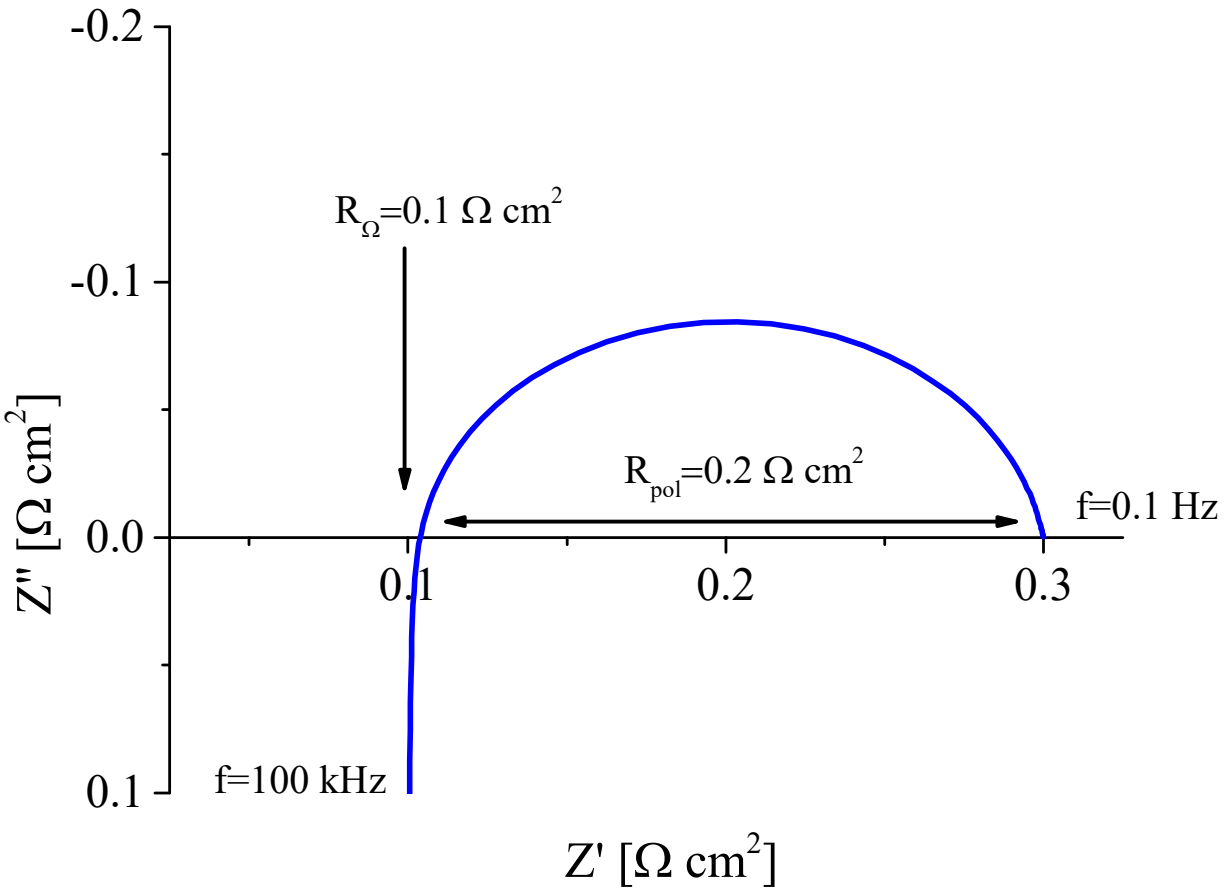
POLITECHNIKA GDAŃSKA

Charakterystyki prądowo-napięciowe uproszczony wykres

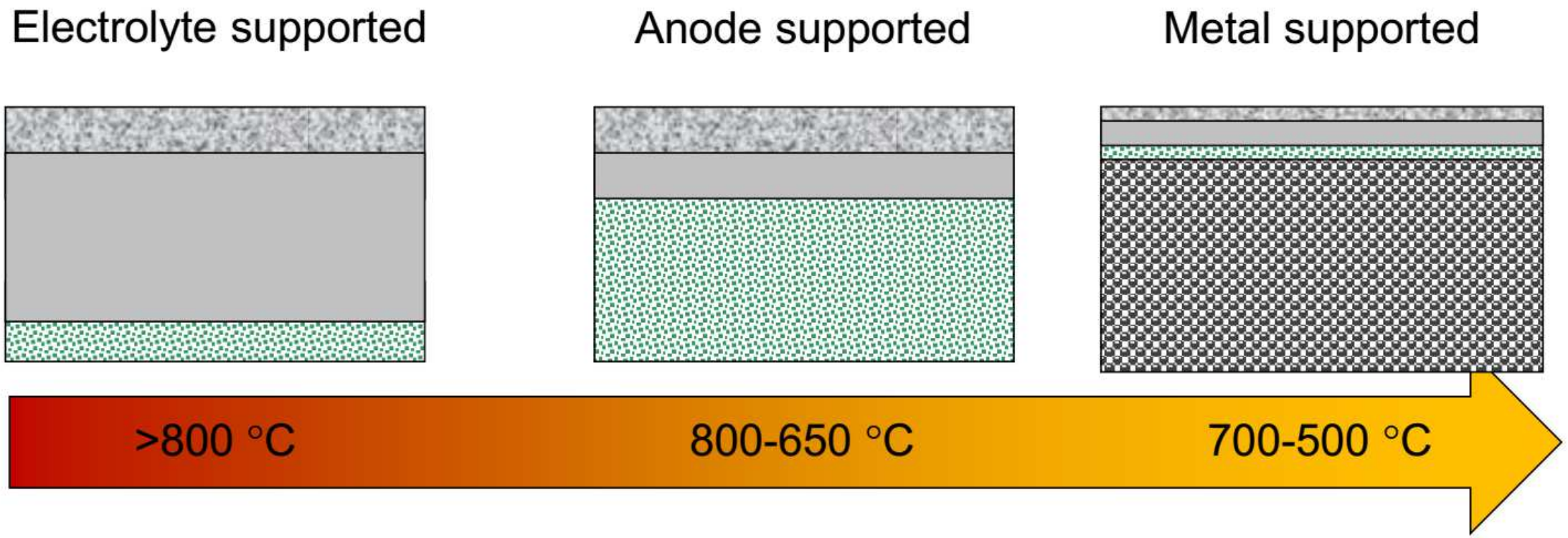
POLITECHNIKA GDAŃSKA

Spektroskopia impedancyjna ogniw
Wykres Nyquista

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Kolejne generacje ogniw paliwowych

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Właściwości wybranych materiałów na elektrodę tlenową

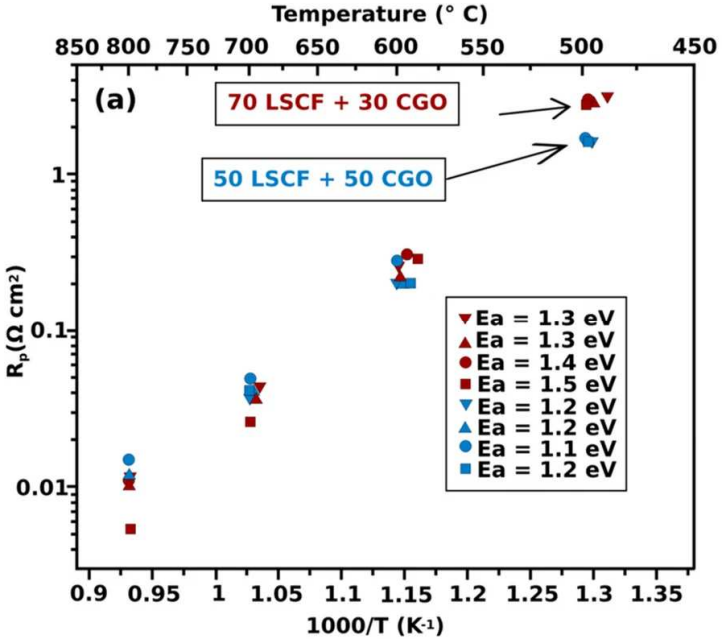
Material	Area-specific resistance ($\Omega\,cm^2$) (air)	Total conductivity (S/cm)	Thermal expansion coefficient (10^{-6}/K)	Structure type
$La_{0.8}Sr_{0.2}MnO_{3-\delta}$	0.3 (700 °C) [19]	150 (700 °C, air) [19]	11.8 [20]	Perovskite
$La_{0.6}Sr_{0.4}CoO_{3-\delta}$	0.02 (600 °C) [21]	2000 (650 °C, pO_2 = 0.1) [22]	19.6 [23]	Perovskite
$La_{0.6}Sr_{0.4}Co_{0.2}Fe_{0.8}O_{3-\delta}$	0.21 (600 °C) [24]	431 (650 °C, air) [25]	13.3 [26]	Perovskite
$Ba_{0.5}Sr_{0.5}Co_{0.8}Fe_{0.2}O_{3-\delta}$	0.035 (700 °C) [27]	15 (700 °C, air) [28]	19.2 [29]	Perovskite
$GdBaCo_2O_{5+\delta}$	0.13 (700 °C) [30]	450 (600 °C, air) [31]	~ 10 [32]	Layered-perovskite
$Ba_2CoMo_{0.5}Nb_{0.5}O_{6-\delta}$	0.2 (700 °C) [33]	1 (700 °C, air) [33]	16 [33]	Double-perovskite
$Nd_{0.75}Ba_{0.25}Co_{0.8}Fe_{0.2}O_{3-\delta}$	0.11 (750 °C) [6]	674 (700 °C, air) [6]	-	Perovskite
$Nd_{0.3}Sr_{0.7}Co_{0.8}Fe_{0.2}O_{3-\delta}$	0.1 (750 °C) [7]	300 (700 °C, air) [7]	-	Perovskite
$PrSrCoFeO_{5+\delta}$	0.07 (750 °C) [8]	500 (700 °C, air) [8]	-	Layered-perovskite
$SrCo_{1.6}Fe_{0.4}O_{6-\delta}$	0.25 (700 °C) [34]	6 (700 °C, air)[34]	-	Double-perovskite

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

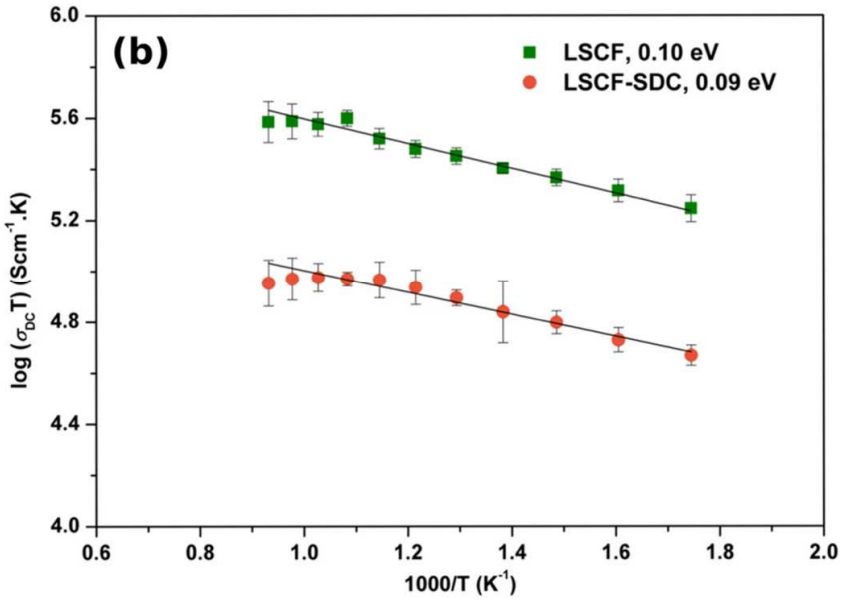
POLITECHNIKA GDAŃSKA

Przykładowe właściwości elektryczne i elektrochemiczne

LSCF jest jedną z najpopularniejszych elektrod tlenowych stosowanych w średniotemperaturowych tlenkowych ogniwach paliwowych (IT-SOFC) ze względu na swoje właściwości **mieszanego przewodnika jonowo-elektronowego (MIEC)**, wysoką przewodność elektryczną (**> 300 S/cm w 700°C**) oraz wysoką aktywność katalityczną w reakcji redukcji tlenu (**ORR**, rezystancja polaryzacyjna **< 0,1 Ω·cm² w 700°C**).

a Wykres Arrheniusa przedstawiający opór polaryzacyjny zmierzony w różnych temperaturach dla kompozytowej katody **LSCF/CGO** (70% mas. / 30% mas. oraz 50% mas. / 50% mas.) naniesionej na elektrolit **CGO**

Wykres Arrheniusa przedstawiający przewodność elektryczną zmierzoną w różnych temperaturach dla katody **LSCF** oraz kompozytowej katody **LSCF/SDC** (50% mas. / 50% mas.)

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Kryteria dobrej anody i przykładowe materiały

1. Wysoka aktywność katalityczna względem reakcji utleniania wodoru (HOR)
2. **Wysoka całkowita przewodność elektryczna** (> 100 S/cm) w zakresie temperatur średniotemperaturowych (IT) w atmosferze wodoru, umożliwiająca poprawę kinetyki transferu ładunku elektronowego podczas reakcji HOR oraz rozszerzenie obszaru **trójfazowej granicy faz**
3. Kompatybilność z materiałami elektrolitu i interkonektora.
4. **Stabilność strukturalna w warunkach pracy ogniwa SOFC**, obejmujących średni zakres temperatur pracy, atmosferę redukującą, działanie dwóch różnych atmosfer po obu stronach ogniwa (dual-atmosphere) oraz polaryzację elektrochemiczną.

Kryteria spełniają: Ni-cermet, perovskite-type, and Cu-based anodes

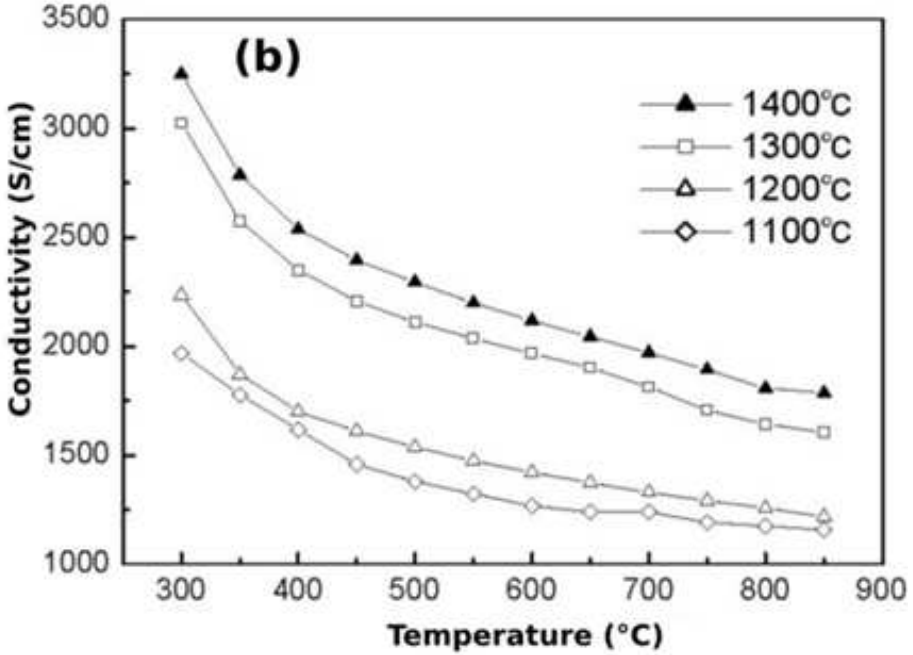
Material	Area-specific resistance ($\Omega\ cm^2$) (in H_2)	Total conductivity (S/cm)	Thermal expansion coefficient (10^{-6}/K)
Ni-YSZ	0.18 (800 °C) [62]	1809 (800 °C, H_2) [63]	12.1 [63]
Cu-CeO_2-ScSZ	0.263 (800 °C) [64]	-	-
$La_{0.5}Sr_{1.5}MnO_{4+\delta}$	0.61 (800 °C) [65]	1.5 (800 °C, 3% H_2) [66]	12.5 [66]
$La_{0.75}Sr_{0.25}Cr_{0.5}Mn_{0.5}O_{3-\delta}$	0.33 (800 °C) [67]	0.95 (800 °C, 5% H_2) [68]	8.9 [68]
$La_{0.4}Sr_{0.6}Ti_{0.4}Mn_{0.6}O_{3-\delta}$	0.32 (856 °C) [69]	1.4 (800 °C, 4% H_2) [69]	11.9 [69]
$Sr_2Fe_{1.3}Co_{0.2}Mo_{0.5}O_{6-\delta}$	0.29 (800 °C) [70]	2.4 (800 °C, 5% H_2) [70]	-
$Sr_2FeNi_{0.2}Cu_{0.2}Co_{0.1}Mo_{0.5}O_6$	0.32 (800 °C)[71]	-	18.3 [71]
$Sr_2CrMoO_{6-\delta}$	0.71 (800 °C) [72]	92 (800 °C, 5% H_2) [72]	11.2 [72]

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Ni-cermet

Anoda zawierająca **50% mas. NiO** (ulega redukcji do metalicznego Ni w atmosferze wodoru) oraz **50% mas. YSZ** wykazuje wysoką aktywność katalityczną względem reakcji HOR (**0,2 Ω·cm² w 800°C**), wysoką przewodność elektryczną (**>1000 S/cm w 800°C**), natomiast faza **YSZ tworzy sieć przewodzącą jony tlenkowe**, umożliwiając efektywny transport jonów w obrębie elektrody.

Przewodność elektryczna anody Ni–YSZ w różnych temperaturach w atmosferze wodoru (H_2).

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Elektrolity tlenkowe

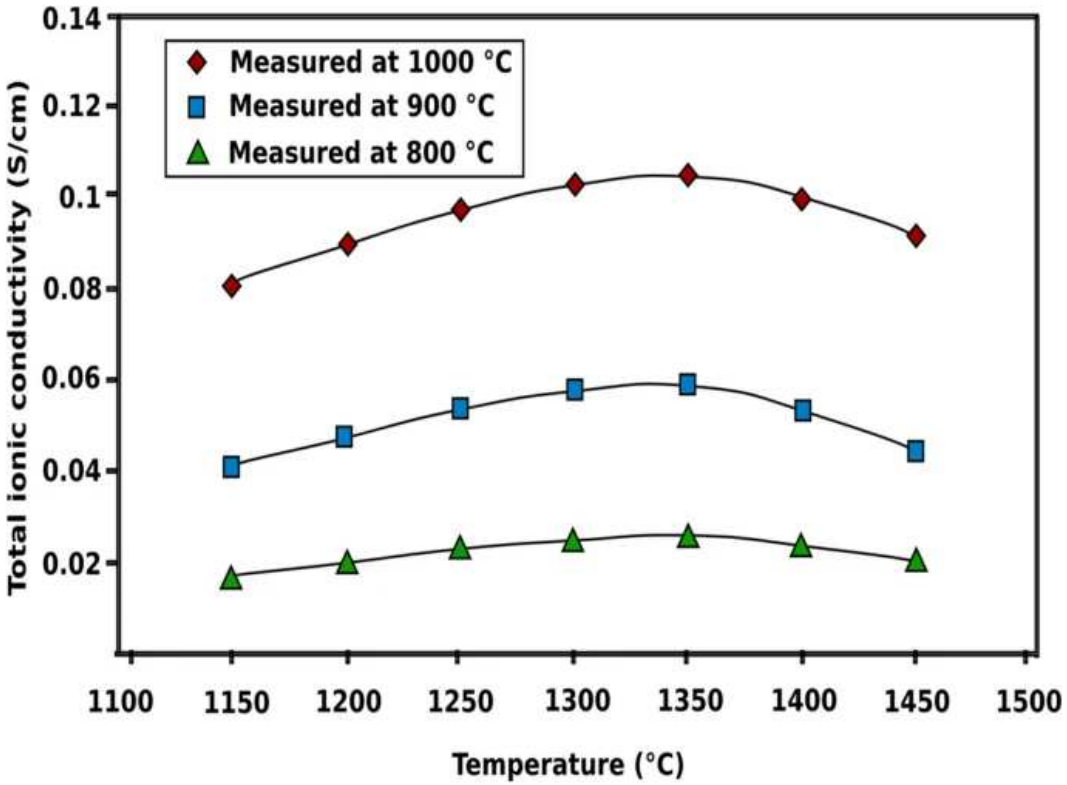
Material	Ionic conductivity (S/cm)	Thermal expansion coefficient (10^{-6}/K)	Structure
$Ce_{0.8}Sm_{0.2}O_{1.95}$	0.1 (800 °C) [91]	12.6 [92]	Fluorite
$Ce_{0.8}Gd_{0.2}O_{1.95}$	0.086 (800 °C) [91]	12.2 [93]	Fluorite
$(ZrO_2)_{0.92}(Y_2O_3)_{0.08}$	0.025 (800 °C) [94]	10.3 [93]	Fluorite
$(ZrO_2)_{0.89}(Sc_2O_3)_{0.1}(CeO_2)_{0.01}$	0.04 (800 °C) [95]	10.5 [93]	Fluorite
$La_{0.8}Sr_{0.2}Ga_{0.8}Mg_{0.2}O_{3-\delta}$	0.15 (800 °C) [96]	11.6 [97]	Perovskite
$La_{9.5}(Ge_{5.5}Al_{0.5}O_{24})O_2$	0.16 (800 °C) [98]	8.9 [98]	Appetite

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

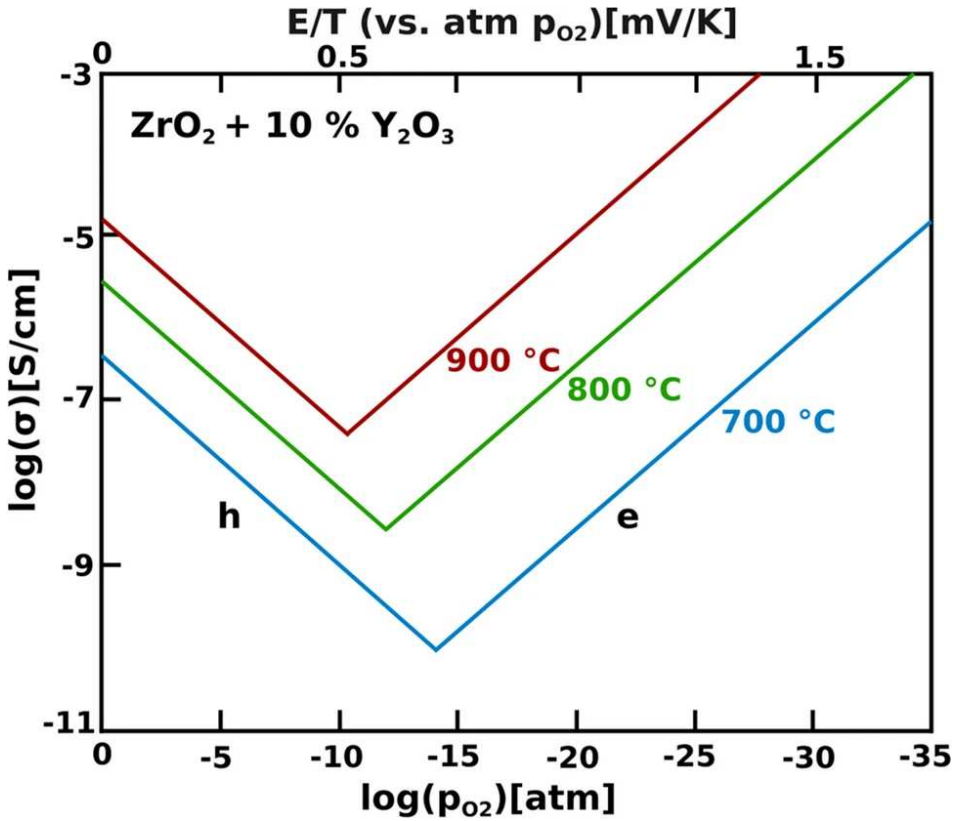
POLITECHNIKA GDAŃSKA

Yttria stabilized zirconia

$$Y_2O_3 + ZrO_2 \rightarrow 2Y'_{Zr} + V_O^{\bullet\bullet} + 3O_O^x$$

Total ionic conductivity as a function of sintering temperature for a YSZ electrolyte

The dependence of the partial conductivities of electrons (e), and holes (h) in ZrO_2 + 10% Y_2O_3 due to the oxygen partial pressure

https://doi.org/10.1007/s11581-024-05824-7

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Ogniwa I generacji pracujące w 800°C

Składowa	Materiał	Przewodność	Grubość	R_{OHM}	R_{POL}
Elektrolit	YSZ	0.02 S/cm	200 µm	10 Ω	--------
Katoda	LSCF	100 S/cm	20 µm	0.00002 Ω	0.02 Ω cm^2
Anoda	Ni-YSZ	1000 S/cm	20 µm	0.000002 Ω	0.2 Ω cm^2

$$R_{OHM} = \frac{1}{\sigma}\frac{grubość}{1\ cm^2}$$

$R = R_{OHM} + R_{POL} = 10\ \Omega + 0.22\ \Omega = 10.22\ \Omega$ na każdy 1 cm^2

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Ogniwa II generacji pracujące w 800°C

Składowa	Materiał	Przewodność	Grubość	R_{OHM}	R_{POL}
Elektrolit	YSZ	0.02 S/cm	2 µm	0.01 Ω	--------
Katoda	LSCF	100 S/cm	20 µm	0.00002 Ω	0.02 Ω cm^2
Anoda	Ni-YSZ	1000 S/cm	600 µm	0.00006 Ω	0.2 Ω cm^2

$$R_{OHM} = \frac{1}{\sigma}\frac{grubość}{1\ cm^2}$$

$R = R_{OHM} + R_{POL} = 0.01\ \Omega + 0.22\ \Omega = 0.23\ \Omega$ na każdy 1 cm^2

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Ogniwa III generacji pracujące w 800°C

Składowa	Materiał	Przewodność	Grubość	R_{OHM}	R_{POL}
Elektrolit	YSZ	0.02 S/cm	2 µm	0.01 Ω	--------
Katoda	LSCF	100 S/cm	20 µm	0.00002 Ω	0.02 Ω cm^2
Anoda	Ni-YSZ	1000 S/cm	20 µm	0.000002 Ω	0.2 Ω cm^2

$$R_{OHM} = \frac{1}{\sigma}\frac{grubość}{1\ cm^2}$$

$R = R_{OHM} + R_{POL} = 0.01\ \Omega + 0.22\ \Omega = 0.23\ \Omega$ na każdy 1 cm^2

POLITECHNIKA GDAŃSKA

Ogniwa III generacji pracujące w 600°C

Składowa	Materiał	Przewodność	Grubość	R_{OHM}	R_{POL}
Elektrolit	YSZ	0.002 S/cm	2 µm	0.1 Ω	--------
Katoda	LSCF	50 S/cm	20 µm	0.00004 Ω	0.2 Ω cm^2
Anoda	Ni-YSZ	500 S/cm	20 µm	0.000004 Ω	0.4 Ω cm^2

$$R_{OHM} = \frac{1}{\sigma}\frac{grubość}{1\ cm^2}$$

$R = R_{OHM} + R_{POL} = 0.1\ \Omega + 0.6\ \Omega = 0.7\ \Omega$ na każdy 1 cm^2

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021 - 2027